

sygn. akt XXIV Ns 37/19

POSTANOWIENIE

Dnia 8 maja 2019 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie, XXIV Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Monika Dominiak

Protokolant: Sekretarz Sądowy Tomasz Górecki

po rozpoznaniu w dniu 8 maja 2019 roku w Warszawie na rozprawie

sprawy z wniosku Komitetu Wyborczego Wyborców Konfederacja (...) z siedzibą w W.

z udziałem (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W.

o wydanie orzeczenia w trybie art. 111 ustawy z 5 stycznia 2011 roku Kodeks wyborczy

postanawia:

1. nakazać uczestnikowi postępowania (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. zamieszczenie prostującego nieprawdziwe i nierzetelne informacje oświadczenia w programie (...) emitowanego w stacji uczestnika o godzinie 19.00. następującej treści: (...) SA oświadcza, że rozpowszechniony przez nią w dniu 16 kwietnia 2019 r. wykaz komitetów wyborczych zarejestrowanych w wyborach do Parlamentu Europejskiego zaplanowanych na dzień 26 maja 2019 r. był nierzetelny. W wykazie pominięty został ogólnopolski Komitet Wyborczy Wyborców Konfederacja (...), za co przepraszamy”.
2. w pozostałym zakresie oddalić wnioszek;
3. znieść wzajemnie koszty postępowania między stronami.

Sygn. akt XXIV Ns 37/19

UZASADNIENIE

Pismem z 7 maja 2019 r. wnioskodawca Komitet Wyborczy Wyborców Konfederacja (...) wniósł o wydanie orzeczenia, w trybie art. 111 kodeksu wyborczego, domagając się:

- 1) nakazania uczestnikowi postępowania (...) SA sprostowania nieprawdziwych informacji wyemitowanych w programie (...) 16 kwietnia 2019 r. o komitetach wyborczych zarejestrowanych w wyborach do Parlamentu Europejskiego zaplanowanych na dzień 26 maja 2019 r., w formie emisji w tym samym programie i o tożsamej godzinie co informacja nieprawdziwa, tj. w programie (...) o godzinie 19.00, informacji zawierającej wykaz wszystkich ogólnopolskich komitetów wyborczych (wliczając w to wnioskodawcę);
- 2) nakazania uczestnikowi postępowania (...) SA zamieszczenie prostującego nieprawdziwe i nierzetelne informacje oświadczenia w programie (...) emitowanego na stacji uczestnika o następującej treści: (...) SA oświadcza, że rozpowszechniony przez nią w dniu 16 kwietnia 2019 r. wykaz komitetów wyborczych zarejestrowanych w wyborach do Parlamentu Europejskiego zaplanowanych na dzień 26 maja 2019 r. był nierzetelny. W wykazie pominięty został ogólnopolski Komitet Wyborczy Wyborców Konfederacja (...), za co przepraszamy”.

3) nakazania uczestnikowi postępowania (...) SA wpłacenie kwoty 11.000 zł na rzecz Fundacji (...), R. 1, (...)-(...) R., KRS nr: (...), NIP (...);

4) zasądzenia kosztów niniejszego postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wnioskodawca wskazał, że uczestnik postępowania (...) SA, w czasie trwania kampanii wyborczej do Parlamentu Europejskiego, wyemitowała 16 kwietnia 2019 r. o godz. 19.00 w programie (...) materiał w którym pokazała grafikę będącą wykazem „Zarejestrowanych Komitetów Wyborczych”. Grafika przedstawiona została w dwóch wersjach: w pierwszej pokazano logotypy pięciu komitetów wyborczych ((...), (...), (...), (...) i (...)), natomiast w drugiej wersji wymieniono nazwy ośmiu innych komitetów wyborczych. Zdaniem wnioskodawcy podział ten sugeruje, iż na pierwszej grafice przedstawione zostały ogólnopolskie komitety wyborcze, natomiast na drugiej wybrane komitety, które nie zarejestrowały listy kandydatów w przynajmniej 7 z 13 okręgów wyborczych. Na żadnej wersji grafiki nie wymieniono Komitetu Wyborczego Wyborców Konfederacja (...), będącego komitetem ogólnopolskim. W ocenie wnioskodawcy materiał wyemitowany przez uczestnika postępowania był nierzetelny, wprowadzał wyborców w błąd co do liczby ogólnopolskich komitetów wyborczych do Parlamentu Europejskiego oraz godził w interes wnioskodawcy, utrudniając mu prowadzenie kampanii na równych zasadach z pozostałymi komitetami wyborczymi.

Uczestnik postępowania (...) SA wniósł na rozprawie 8 maja 2019 r. o oddalenie wniosku. Wskazał, że wyemitowany materiał nie był materiałem wyborczym, a audycją telewizyjną i jako taki nie podlega trybowi wyborczemu z art. 111 kodeksu wyborczego. Ponadto podniósł, że w materiale wskazano tylko niektóre z komitetów wyborczych, a rejestracje list Państwowa Komisja Wyborcza zamykała o godz. 24.00 16 kwietnia 2019 r., a materiał wyemitowano o godzinie 19.00.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Komitet Wyborczy Wyborców Konfederacja (...) (dalej „KWW Konfederacja”) jest ogólnopolskim komitetem wyborczym do Parlamentu Europejskiego, który zarejestrował swoich kandydatów przynajmniej w 7 z 13 okręgów wyborczych. KWW Konfederacja zarejestrowała swoje listy kandydatów:

- 13 kwietnia 2019 r. w okręgu wyborczym nr (...) we W.;
- 13 kwietnia 2019 r. w okręgu wyborczym nr (...) w R.;
- 15 kwietnia 2019 r. w okręgu wyborczym nr (...) w G.;
- 15 kwietnia 2019 r. w okręgu wyborczym nr (...) w Ł.;
- 15 kwietnia 2019 r. w okręgu wyborczym nr (...) w B.;
- 15 kwietnia 2019 r. w okręgu wyborczym nr (...) w K.;
- 16 kwietnia 2019 r. w okręgu wyborczym nr (...) w W. (...);
- 17 kwietnia 2019 r. w okręgu wyborczym nr (...) w W. (...).

(protokoły rejestracji list kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego – k. 49)

W dniu 16 kwietnia o godzinie 19.00 w telewizji (...) należącej do (...) SA został wyemitowany program (...) w którym przedstawiono materiał dotyczący komitetów wyborczych przedstawiających listy kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego. W ramach materiału poinformowano, że Państwowa Komisja Wyborcza zarejestrowała 26 komitetów wyborczych, po czym wskazano, że wśród nich znajdują się „największe” takie jak (...), (...), (...), (...) i (...). Wyświetlono także grafikę przedstawiającą logotypy wyżej wymienionych organizacji. (00:00:30-00:00:36).

Następnie stwierdzono, że do wyborów startuje „także wiele małych, czasem egzotycznych komitetów”, wyświetlono także grafikę podającą nazwy wybranych komitetów wyborczych do Parlamentu Europejskiego (00:00:34-00:00:48). W materiale nie pada żadna informacja o KWW Konfederacja. (płyta CD z materiałem (...) SA).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie złożonych do akt sprawy dokumentów, które uznał za wiarygodne albowiem ich treść i autentyczność nie budziła wątpliwości i nie była kwestionowana przez uczestników.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 111 kodeksu wyborczego jeżeli rozpowszechniane, w tym również w prasie, materiały wyborcze, w szczególności plakaty, ulotki i hasła, a także wypowiedzi lub inne formy prowadzonej agitacji wyborczej, zawierają informacje nieprawdziwe, kandydat lub pełnomocnik wyborczy zainteresowanego komitetu wyborczego ma prawo wnieść do sądu okręgowego wnioski o wydanie orzeczenia nakazujące osobie dopuszczającej się tego typu działań:

- 1) zakazu rozpowszechniania takich informacji;
- 2) przepadku materiałów wyborczych zawierających takie informacje;
- 3) nakazania sprostowania takich informacji;
- 4) nakazania publikacji odpowiedzi na stwierdzenia naruszające dobra osobiste;
- 5) nakazania przeproszenia osoby, której dobra osobiste zostały naruszone;
- 6) nakazania uczestnikowi postępowania wpłacenia kwoty do 100.000 złotych na rzecz organizacji pożytku publicznego.

Materiałem wyborczym jest każdy pochodzący od komitetu wyborczego upubliczniony i utrwalony przekaz informacji mający związek z zarządzonymi wyborami (art. 109 § 1 kodeksu wyborczego). Pojęcie materiałów wyborczych określone jest w sposób niewyczerpujący. Należą do nich także tzw. billboardy oraz wszelkie napisy, informacje, komunikaty, apele. Chodzi tu o tego rodzaju wypowiedzi, które mają charakter agitacji wyborczej, a więc są umieszczane z uwagi na trwającą kampanię wyborczą i pozostają w związku z aktem wyboru, czy też umieszczane są w celu wpływu na wynik głosowania. Należy wskazać, iż każda wypowiedź na temat osoby kandydującej, tylko z uwagi na fakt, że trwa kampania wyborcza, nie uzyskuje przymiotu materiału wyborczego. Za materiał wyborczy w rozumieniu tego przepisu należy uznać nie tylko wypowiedzi osób zaangażowanych w kampanię wyborczą, ale również wszelkie publikacje prasowe mogące mieć wpływ na wynik wyborów. Jednakże publikacje te muszą być formą agitacji prowadzonej w ramach kampanii wyborczej.

Zgodnie z art. 105 § 1 i 2 kodeksu wyborczego agitacją wyborczą jest publiczne nakłanianie lub zachęcanie, do głosowania w określony sposób lub do głosowania na kandydata określonego komitetu wyborczego; agitację wyborczą można prowadzić od dnia przyjęcia przez właściwy organ zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego na zasadach, w formach i w miejscach, określonych przepisami kodeksu.

Agitacja wyborcza jest więc działalnością propagandową, przedsięwzięciem w celu przekonywania, zjednywania zwolenników dla określonej sprawy, bądź wynikającą z chęci zdyskredytowania przeciwników. Jeżeli w wyniku tak prowadzonej akcji podane zostaną, także w publikacjach prasowych, nieprawdziwe fakty odnoszące się bądź do programu wyborczego, bądź do osoby kandydata, mogące zdyskwalifikować go w oczach wyborców i temu służące, to takie zachowania wymagają ingerencji w trybie przepisów prawa wyborczego.

Należy wskazać, iż w kodeksie wyborczym chodzi nie tylko o materiały wyborcze w ujęciu art. 109 § 1 i 2 tego kodeksu, czyli pochodzące od komitetu wyborczego i przezeń sygnowane. Budowa zdaniowa przepisu świadczy o tym, że mogą tutaj wchodzić w grę materiały wyborcze w szczególności plakaty, ulotki i hasła (z uwagi na użycie sformułowania „w szczególności” katalog jest tylko przykładowy), a także wypowiedzi lub inne formy prowadzonej agitacji wyborczej

(brak katalogu choćby przykładowego, chodzi tylko o to, by była to forma agitacji wyborczej). W tym drugim wypadku nie musi więc chodzić o materiały pochodzące od komitetu wyborczego. Zaznaczenia wymaga również, iż z uwagi na użycie w omawianym przepisie sformułowania „również w prasie” obejmuje on swoim działaniem rozpowszechnianie materiałów wyborczych, a także wypowiedzi lub innych form prowadzonej agitacji wyborczej zawierających nieprawdziwe informacje nie tylko w prasie również na innych polach komunikacji społecznej. Za przedstawionym wyżej rozumieniem przepisu art. 111 § 1 Kodeksu wyborczego przemawia nadto wykładnia celowościowa. Gdyby, bowiem w trybie wyborczym dopuszczalne było rozpoznawanie jedynie spraw dotyczących materiałów wyborczych wyraźnie oznaczonych przez komitety wyborcze, byłoby to swego rodzaju zachętą do łamania ustawy. Premiowane byłyby komitety, które celem uniknięcia rygorów odpowiedzialności wynikającej z szybkiego trybu wyborczego, do prowadzenia agitacji wyborczej posługiwały się podmiotami trzecimi, formalnie z nimi nie związanymi. Prowadziłoby to, z kolei do pozbawienia konkurentów możliwości skorzystania z szybkiej ochrony prawnej, co ma znaczenie w okresie bezpośrednio poprzedzającym wybory i ciszę wyborczą, kiedy standardowe środki ochrony prawnej przewidziane w Kodeksie cywilnym byłyby nieskuteczne, właśnie z uwagi na ów krótki czas pozostający do dnia głosowania. Jeżeli, zatem ratio legis przepisu art. 111 § 1 Kodeksu wyborczego polega na dążeniu do zapobieżenia zniekształceniu wyniku wyborów przez rozpowszechnianie nieprawdziwych informacji, zaprezentowana wyżej wykładnia w pełni koresponduje z tym postulatem.

Wypowiedzi lub inne formy agitacji wyborczej mogły więc pochodzić od kogokolwiek, niekoniecznie od komitetu wyborczego, byle tylko dały się zakwalifikować jako agitacja wyborcza.

Odnosząc przywołane regulacje do okoliczności sprawy stwierdzić trzeba, że przedstawiony przez wnioskodawcę materiał został wyemitowany w ogólnopolskiej telewizji w programie informacyjnym podczas trwania kampanii wyborczej, w którym pominięto tylko jeden komitet wyborczy. Należało go zatem uznać za stanowiący negatywną agitację wyborczą.

W dalszej kolejności rozważenia wymagało czy przedmiotowe wypowiedzi zawierały nieprawdziwe informacje, co stanowi drugą z przesłanek odpowiedzialności na podstawie art. 111 kodeksu wyborczego. W wyemitowanym materiale podczas wyświetlania logotypów (...), (...), (...), (...) i (...) skomentowano iż są to „największe” komitety wyborcze. Skontrastowano je z listą „małych, czasem egzotycznych” komitetów wyborczych, po których nastąpiła wypowiedź A. G., byleż rzecznik Państwowej Komisji Wyborczej, według której „małe” komitety wyborcze, czyli takie, które „chciałyby zarejestrować listę tylko w jednym okręgu” nie mają szans na zdobycie mandatu w wyborach do Parlamentu Europejskiego (00:00:52-00:01:05). W ocenie Sądu tak skonstruowany materiał wyraźnie sugeruje, iż istnieje podział na „większe” komitety wyborcze „mające szansę na mandat” oraz „mniejsze”, które tej szansy nie mają. Kryterium podziału, jak pośrednio wskazano w dalszej części materiału fakt zarejestrowania listy ogólnopolskiej. Taka też, w ocenie Sądu, jest jedyna wspólna cecha łącząca wymienione w grafice przedstawiające zdaniem uczestnika postępowania „największe” komitety wyborcze. Według przedstawionych materiałów KWW Konfederacja zarejestrowało listę kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego w siódmym, a więc konstytuującym powstanie ogólnopolskiego komitetu wyborczego, okręgu wyborczym 16 kwietnia 2019 r. Zgłoszeń natomiast dokonano w dniach 11-15 kwietnia 2019 r. Zdaniem Sądu oznacza to, że uczestnik postępowania przedstawił materiał nierzetelny i poprzez niewymienienie KWW Konfederacja wśród „największych” komitetów wyborczych należy uznać, że przedsięwziął agitację wyborczą zawierającą nieprawdziwe informacje.

Wobec spełnienia przesłanek z art. 111 kodeksu wyborczego, stwierdzić należało, że złożony przez KWW Konfederacja wniosek zasługiwał na uwzględnienie, w związku z czym Sąd orzekł jak w punkcie 1. postanowienia.

W ocenie Sądu zamieszczenie prostującego oświadczenia, o treści, jak w sentencji postanowienia, w tym samym programie i o tej samej godzinie, co wyemitowany w dniu 16 kwietnia 2019 roku program (...), jest wystarczające dla zniwelowania skutków wyemitowania materiału niewymieniającego wnioskodawcy jako komitetu wyborczego, posiadającego status komitetu ogólnopolskiego, dlatego w pozostałym zakresie Sąd wniosek oddalił. Nadto w ocenie Sądu uwzględnienie wniosku w pozostałym zakresie byłoby nadmierną sankcją w stosunku do uczestnika postępowania. Nie wykazane bowiem było w toku niniejszego postępowania, że uczestnik działał celowo i z

premedytacją pominął w wyemitowanym w dniu 16.04.2019 roku programie (...), komitet wyborczy wnioskodawcy. Z tych też powodów, Sąd odstąpił od nakazania uczestnikowi postępowania spełnienia świadczenia pieniężnego na rzecz Fundacji (...), zgodnie z pkt 3 wniosku.

Podstawę orzeczenia o kosztach postępowania stanowił art. 520 § 1 k.p.c., mając na uwadze okoliczność, że tylko część żądań wnioskodawcy została uwzględniona.

Z tych powodów, Sąd postanowił, jak na wstępie.